prof. dr hab. Janusz Stanecki
Akademia Muzyczna
imienia Feliksa Nowowiejskiego
w Bydgoszczy

Bydgoszcz, 30.11.2024r

R E C E N Z J A

pracy doktorskiej mgr Bożeny Belcarz, sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie: Sztuki muzyczne, dyscyplinie artystycznej: Dyrygentura, wszczętym przez Radę Wydziału Sztuki Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie, Uchwałą nr 33/2011/2012 z dnia 27. czerwca 2012 roku.

Na pracę doktorską mgr Bożeny Belcarz pt. Ewolucja techniki wokalnej od chorału gregoriańskiego do współczesności na przykładzie hymnu „Te Deum" składają się dwa elementy:

1) Dzieło artystyczne w postaci płyty DVD z zarejestrowanymi nagraniami z dnia 11.06.2009. i 14.10.2012. dokonanymi w Kościele pw. św. Jana Chrzciciela w Malborku.
2) Opis dzieła artystycznego w postaci pracy pisemnej, przygotowanej pod kierunkiem promotora – prof. dr. hab. Marcina Wawruka.

Koncert w ramach przewodu doktorskiego mgr Bożeny Belcarz odbył się w dniu 14.10.2012 roku w Kościele pw. św. Jana Chrzciciela w Malborku. Wykonano wtedy Te Deum – łaciński śpiew liturgiczny zrekonstruowany na podstawie traktatu De Musica – Hieronima z Moraw oraz Te Deum- kantatę na sopran, baryton, chór mieszany, organy i perkusję – Józefa Świdra.

Recenzent był obecny podczas tego koncertu.

Wykonawcami pierwszego utworu byli:
- Kantorzy – Robert Pożarski i Jarosław Jarliński
- Chór mieszany Lutnia Malborskiego Centrum Kultury i Edukacji w Malborku.

Wykonawcami drugiego utworu byli:
- Soliści – Justyna Wlazło – sopran i Robert Pożarski – baryton.
- Instrumentaliści – Maria Erdman (organy), Maciej Lange (instrumenty perkusyjne), Soraya Nayyar (instrumenty perkusyjne), Dorota Kuczyńska

– (marimba)
– Chór Mieszany Lutnia Malborskiego Centrum Kultury i Edukacji w Malborku.

Dyrygentem koncertu była oczywiście Bożena Belcarz.

Do pracy doktorskiej dołączono również nagranie z wykonania Te Deum – Marca Antoine Charpentiera zrealizowanego podczas koncertu w dniu 11.06.2009. również w Kościele pw. św. Jana Chrzciciela w Malborku.

Wykonawcami tego dzieła byli:

– Soliści – Ada Bujak – sopran, Łukasz Dulewicz – kontratenor, Piotr Szewczyk – tenor i Mirosław Borczyński – bas.
– Chór Mieszany Lutnia Malborskiego Centrum Kultury i Edukacji w Malborku.
– Zespół Muzyki Dawnej –„ Floripari" Zamku Królewskiego na Wawelu z Krakowa.
– Bożena Belcarz – dyrygent.

Całość nagrań na płycie DVD stanowi Dzieło artystyczne w pracy doktorskiej mgr Bożeny Belcarz.

Miałem przyjemność być obecnym podczas koncertu w ramach przewodu doktorskiego – mgr Bożeny Belcarz, który odbył się w dniu 14.10.2012 w Kościele pw. św. Jana Chrzciciela w Malborku.

Podczas tej prezentacji przedstawione zostały dwie formy Te Deum – śpiew liturgiczny zrekonstruowany na podstawie traktatu De Musica Hieronima z Moraw (XIII wiek) oraz Te Deum Józefa Świdra (XX wiek), pod dyrekcją doktorantki. Należy wyrazić uznanie mgr Bożenie Belcarz, że podjęła się realizacji formy muzyki średniowiecznej, zrekonstruowanej na podstawie traktatu uznanego autora. Fakt ten znakomicie koresponduje z tematyką pracy doktorskiej, której celem jest ukazanie ewolucji techniki wokalnej od czasów najdawniejszych po współczesne.

W wykonaniu Chóru Mieszanego Lutnia w Malborku XIII - wieczny Chorał zabrzmiał przekonująco i dostojnie. Wyczuwało się bardzo dobre przygotowanie całego zespołu, który w sposób łagodny, a jednocześnie zdecydowany przeprowadzał licznie zebraną publiczność przez kolejne strofy hymnu Te Deum. Soliści realizowali swoje partie w sposób bardzo profesjonalny. Niekiedy można było wyczuć interpretację poszczególnych melizmatów w stylu uznanego zespołu Bornus Consort. Delikatne gesty dyrygentki powodowały bardzo płynne przechodzenie do poszczególnych części dzieła, w tym wykorzystanie również głosów żeńskich. Chór był bardzo spójny brzmieniowo, co poparte jeszcze przez sprzyjającą akustykę Kościoła pw. św. Jana Chrzciciela czyniło tę prezentację bardzo autentyczną.

W drugiej części koncertu wykonane zostało dzieło Józefa Świdra z roku 2007 – kantata Te Deum na sopran, baryton, chór mieszany, organy i perkusję, powstała w ostatnim okresie twórczości tego kompozytora.

Duży skład wykonawczy, trudności rytmiczne i melodyczne dzieła Józefa Świdra powodowały zdecydowanie wyższe wymagania w stosunku do dyrygentki koncertu. Bożena Belcarz poradziła sobie bardzo dobrze. Precyzyjny gest dyrygencki, duża

muzykalność, sprawne przeprowadzenie przez poszczególne części dzieła, bardzo dobra współpraca z solistami, organistką i perkusistami sprawiły, że Te Deum Józefa Świdra zabrzmiało okazale.
Na uwagę zasługuje bardzo dobre przygotowanie Chóru Lutnia, szczególnie pod względem techniki wokalnej i opanowania tekstu muzycznego. Wyczuwalne było zastosowanie przez doktorantkę wielu metod przygotowania wokalnego ujętych w pracy pisemnej – opisie dzieła artystycznego.

Płyta DVD – Dzieło artystyczne – zawiera również wykonanie Te Deum Marca A. Charpentiera z XVIII wieku. To znakomite uzupełnienie pracy doktorskiej poprzez przedstawienie barokowej formy hymnu Te Deum laudamus podczas koncertu, który odbył się w dniu 11.06.2009 roku w Malborku.

Wykonanie dzieła Charpentiera zasługuje na uwagę. Doktorantka zaprosiła do jego realizacji Zespół Muzyki Dawnej „Floripari" Zamku Królewskiego na Wawelu. Fakt ten znakomicie przyczynił się do prezentacji tego utworu, zgodnie z zasadami stylistyki tego okresu w historii muzyki. Wspaniale zabrzmiała sekcja trąbek, zaprezentowana na instrumentach naturalnych. Bożena Belcarz bardzo dobrze współpracowała z całym składem wykonawczym: solistami, orkiestrą i chórem. Wszystkie przebiegi zostały zrealizowane. Na uwagę zasługuje znakomita realizacja ostatniej części dzieła: In te Domine speravi. Udział kontratenora w grupie solistów przyczynił się dodatkowo do prezentacji dzieła, zgodnie z zasadami wykonawczymi okresu baroku.

Chór Lutnia w pełni zrealizaował partyturę dzieła M. A. Charpentiera. Zachwycało bardzo dobre przygotowanie wokalne.

Podsumowując Dzieło artystyczne pracy doktorskiej mgr Bożeny Belcarz należy uznać wykonanie jego całości jako udaneq. Główna w tym zasługa doktorantki, która potrafiła przygotować i zaprezentować program artystyczny, złożony z utworów o różnej stylistyce, z udziałem solistów i zespołów instrumentalnych.

Całość prezentacji przyjmuję bez zastrzeżeń. Uważam ją za spełniającą wymagania ustawowe stawiane kandydatom do uzyskania stopnia doktora w dyscyplinie: Dyrygentura.

Jedynym problemem przedstawionego Dzieła artystycznego jest nie najlepsza jakość pod względem dźwięku i obrazu samego nagrania całości materiału muzycznego. Fakt mojej obecności podczas koncertu w dniu 14.10.2012 w Malborku pozwolił mi zrewidować jakość prezentacji artystycznej.

Opis dzieła artystycznego w pracy doktorskiej mgr Bożeny Belcarz to niezwykle obszerna praca pisemna pt. Ewolucja techniki wokalnej od chorału gregoriańskiego do współczesności na przykładzie hymnu Te Deum, napisana pod kierunkiem promotora – prof. dr. hab. Marcina Wawruka.

Rozdział I – Fizjologiczne i akustyczne podstawy śpiewu obejmuje następujace zagadnienia : odniesienia do współczesnych technik wokalnych w pracach badawczych, anatomia krtani, klasyfikacja typów i trybów fonacji, anatomia

Stwierdzam, że praca doktorska wnosi twórczy wkład w rozwój dyscypliny artystycznej: Dyrygentura.

KONKLUZJA

W wyniku pozytywnej oceny pracy doktorskiej mgr Bożeny Belcarz stwierdzam, że doktorantka zaprezentowała oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego i wykazała się ogólną wiedzą teoretyczną w dyscyplinie artystycznej: Dyrygentura.

Praca doktorska spełnia wymagania określone w artykule 13 Ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14.03.2003. (z późniejszymi zmianami).

Wnoszę więc do Rady Dyscypliny Sztuki Muzyczne Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie o dopuszczenie mgr Bożeny Belcarz do dalszych procedur i nadanie stopnia doktora w dziedzinie: Sztuki muzyczne, dyscyplinie artystycznej: Dyrygentura.

prof. dr hab. Janusz Stanecki